

Bruselj, 9. oktober 2020
(OR. en)

11726/2/20
REV 2

EMPL 439
SOC 609
SAN 356
EDUC 358
ECOFIN 899

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 11079/1/20 REV 1

Zadeva: Izboljšanje delovnih in življenjskih razmer za sezonske in druge mobilne delavce

Sklepi Sveta (9. oktober 2020)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o izboljšanju delovnih in življenjskih razmer za sezonske in druge mobilne delavce, ki jih je Svet odobril po pisnem postopku, zaključenem 9. oktobra 2020.

Izboljšanje delovnih in življenjskih razmer za sezonske in druge mobilne delavce

Sklepi Sveta

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

1. Sezonski delavci in nekateri drugi mobilni delavci, na primer napoteni delavci, ki pogosto za omejen čas delajo v eni ali več državah članicah, ne da bi se tam naselili (v nadaljnjem besedilu: sezonski in drugi mobilni delavci), so pogosto bolj ranljivi od drugih delavcev in izpostavljeni izkoriščanju ter negotovim ali neugodnim delovnim in življenjskim razmeram (tudi glede zdravja in varnosti pri delu ter nastanitve), kršitvam delovnega prava in neizpolnjevanju standardov pri delu, poleg tega pa pri njih obstaja večja nevarnost za neustrezno socialno zavarovanje.
2. Prosto gibanje delavcev in svoboda opravljanja storitev ter enaka obravnava so temelji Evropske unije. Sezonski in drugi mobilni delavci veliko prispevajo k notranjemu trgu, kar je veljalo tudi med pandemijo COVID-19, s čimer so ponovno dokazali, kako pomembni so za različne sektorje gospodarstva EU.
3. Sezonski in drugi mobilni delavci so pogosto zaposleni na podlagi pogodb za določen čas, prek agencij za začasno delo in zaposlovanje ali prek podizvajalskih verig. Pogosto niso dovolj zaščiteni in ne prejmejo dovolj jasnih informacij o odgovornosti in pravicah, zlasti tedaj, kadar jih delodajalec ne zaposli neposredno.
4. Pandemija COVID-19 je resna nevarnost za javno zdravje, ki ima resne in obsežne posledice za sisteme zdravstvenega varstva, pa tudi za družbo, gospodarstva in trge dela vseh držav članic. Vendar so ukrepi brez primere, ki so jih države članice sprejele kot del odziva na COVID-19, zlasti prizadeli sezonske in druge mobilne delavce.

5. Med pandemijo COVID-19 so se nekatere težave, s katerimi se spopadajo sezonski in drugi mobilni delavci, še zaostrole in postale še bolj očitne. Poleg tega se v primerih, ko sezonski in drugi mobilni delavci živijo v slabih delovnih in življenjskih razmerah, tudi nevarnost nadaljnjega širjenja nalezljivih bolezni in žarišč COVID-19 lahko še poveča.
6. Med pandemijo COVID-19 se je pokazalo, da je treba razmisliti o novih ukrepih, s katerimi bi izboljšali izvajanje in uveljavljanje veljavnih pravil za zaščito sezonskih in drugih mobilnih delavcev ter okrepili odpornost EU v času krize. Države članice bi zato lahko uporabile sklop obstoječih orodij – na mednarodni ravni, na ravni EU in nacionalni ravni – za reševanje in preprečevanje težav sezonskih in drugih mobilnih delavcev ter za njihovo zaščito.
7. Države članice in drugi ustrezni deležniki morajo ustrezno ukrepati, utrditi pravilno in učinkovito izvajanje ter uveljavljanje ustrezne zakonodaje EU in nacionalne zakonodaje ter poskrbeti za preglednost svojih ukrepov.

OB OPOZARJANJU NA NASLEDNJE:

8. Sezonski in drugi mobilni delavci iz Unije, ki uveljavljajo pravico do prostega gibanja v skladu s členom 45 PDEU, imajo pravico do enakega obravnavanja, zlasti v zvezi z ustreznimi pogoji za zaposlitev, plačilo in delo. Svobodo opravljanja storitev zagotavlja člen 56 PDEU.
9. Delavci iz tretjih držav imajo pravico do enake obravnave v skladu z ustrezno zakonodajo EU s področja delovnih migracij.
10. Uveljavljanje prava EU in nacionalnega prava na tem področju je v pristojnosti držav članic.

OB POZDRAVLJANJU:

11. smernic o sezonskih delavcih v EU v okviru izbruha COVID-19, ki jih je 16. julija 2020 sprejela Evropska komisija;

12. resolucije Evropskega parlamenta z dne 19. junija 2020 o evropskem varstvu čezmejnih in sezonskih delavcev v okviru krize zaradi COVID-19;
13. pobud na nacionalni ravni in dvostranskih sporazumov med organi držav članic za obravnavo težav, s katerimi se srečujejo sezonski in drugi mobilni delavci, zlasti v času krize zaradi COVID-19;
14. sektorskih pobud ter dvostranskih in tristranskih sporazumov na nacionalni in evropski ravni, namenjenih zaščiti teh delavcev ter pripravi smernic zanje in za njihove delodajalce;

OB UPOŠTEVANJU:

15. dela, ki ga je opravila mreža EURES, vključno z Evropskim koordinacijskim uradom in nacionalnimi koordinacijskimi uradi EURES. Na portalu EURES je mogoče najti praktične, pravne in upravne informacije o življenjskih in delovnih razmerah v vseh državah članicah, ki so lahko pomembne za sezonske in druge mobilne delavce;
16. dejavnosti evropske platforme za okrepitev sodelovanja pri ukrepanju proti neprijavljenemu delu, vzpostavljene leta 2016. Platforma je večkrat zagovarjala ukrepe, namenjene sezonskim in drugim mobilnim delavcem, in pripomogla k vzajemnemu pridobivanju spoznanj glede učinkovitih pristopov k reševanju vprašanja neprijavljenega dela v sektorjih, ki so močno odvisni od čezmejnega sezonskega dela, kot sta kmetijstvo in turizem;
17. dela Upravne komisije za koordinacijo sistemov socialne varnosti, ki je pristojna za obravnavo upravnih zadev in vprašanja glede razlage določb uredb o koordinaciji sistemov socialne varnosti, za omogočanje enotne uporabe zakonodaje EU, zlasti s spodbujanjem izmenjave izkušenj in najboljših praks, ter za spodbujanje in razvoj sodelovanja med državami članicami EU, tudi glede vprašanj, ki se nanašajo na sezonske in druge mobilne delavce;

18. vloge Evropskega organa za delo (ELA). Ko bo povsem operativen, bo Evropski organ za delo – po potrebi v sodelovanju z drugimi institucijami in organi – pomagal Komisiji in državam članicam pri učinkovitem izvajanju in uveljavljanju prava Unije na področjih mobilnosti delovne sile in koordinacije sistemov socialne varnosti. Evropski organ za delo bo deloval v okviru ustreznega prava EU;
19. strateškega okvira EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2014–2020, v katerem so opredeljeni ključni izzivi in strateški cilji za zdravje in varnost pri delu ter predstavljeni ključni ukrepi in opredeljeni instrumenti EU;
20. prizadevanj Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) za bolj varna, zdrava in produktivna delovna mesta v korist delavcem, delodajalcem in državnim organom, zlasti njenih smernice z dne 24. aprila 2020 z naslovom „COVID-19: Nazaj na delovna mesta – Prilagajanje delovnih mest in zaščita delavcev“ in njenih drugih virov za delodajalce in delavce v zvezi s COVID-19;
21. prizadevanj odbora višjih inšpektorjev za delo (SLIC) za enako in učinkovito izvajanje zakonodaje EU glede zdravja in varnosti pri delu;
22. splošnih smernic in virov, ki so jih pripravili drugi ustrezni deležniki na nacionalni in sektorski ravni, namenjenih sezonskim in drugim mobilnim delavcem ter njihovim delodajalcem;

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

23. temeljne vloge inšpektoratov za delo in drugih pristojnih organov pri zagotavljanju ustreznega izvajanja in uveljavljanja veljavne zakonodaje in instrumentov s področja prostega gibanja delavcev in svobode opravljanja storitev, s področja delovnih in življenjskih razmer, vključno z zdravjem in varnostjo pri delu, ter s področja koordinacije sistemov socialne varnosti;

24. temeljne vloge socialnih partnerjev in pomena socialnega dialoga pri podpiranju uprav, delavcev in delodajalcev pri pravilnem in učinkovitem izvajanju veljavne zakonodaje ter pri zagotavljanju zastopanosti delavcev in obveščanju;
25. pomembne vloge zadevnih nevladnih organizacij pri podpiranju pravilne in učinkovite uporabe veljavnih instrumentov;

SVET EVROPSKE UNIJE

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB UPOŠTEVANJU NACIONALNIH OKOLIŠČIN, PA TUDI VLOGE IN AVTONOMIJE SOCIALNIH PARTNERJEV:

26. dosledno UPORABLJAJO in UVELJAVLJAJO veljavno zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo, zlasti na področju prostega gibanja delavcev in svobode opravljanja storitev, zaposlovanja državljanov tretjih držav kot sezonskih delavcev, delovnih in življenjskih razmer, vključno z varnostjo in zdravjem pri delu, ter koordinacije sistemov socialne varnosti, da bi ustrezno zaščitili sezonske in druge mobilne delavce;
27. sezonskim in drugim mobilnim delavcem ZAGOTOVIJO ustrezne informacije o njihovih pravicah in obveznostih, po potrebi s podporo Evropskega organa za delo, pa tudi informacije o organih, ki sezonskim in drugim mobilnim delavcem v zadevni državi članici nudijo pomoč na vseh navedenih področjih, pri čemer naj bodo te informacije v njihovem jeziku, zlasti če je to uradni jezik EU, ali v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega je mogoče razumno domnevati, da ga razumejo, ter jasne in pregledne;
28. BOLJE seznanijo sezonske in druge mobilne delavce z varnostnimi ukrepi v okviru pandemije COVID-10, po možnosti s podporo socialnih partnerjev, pri čemer naj bodo informacije v njihovem lastnem jeziku, zlasti če je to uradni jezik EU, ali v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega je mogoče razumno domnevati, da ga razumejo, ter jasne in pregledne, vključujejo pa naj tudi informacije o tem, kako je treba ravnati v primeru simptomov COVID-19;

29. POVEČAJO preglednost glede odgovornosti v primeru podizvajalskih verig, da bodo lahko mobilni delavci in nacionalni organi ugotovili, katera oseba ali subjekt je pravno odgovoren za obravnavo njihovih zahtevkov; RAZMISLIJO o uvedbi omejitev glede podizvajalskih verig ter skupne in solidarne odgovornosti, kadar je to potrebno;
30. PREUČIJO možnost določitve specifičnih zahtev za agencije za začasno delo in zaposlovanje, ki bi se nanašale na sezonske in druge mobilne delavce v EU, da bi zagotovili, da bodo te agencije spoštovale minimalne standarde kakovosti v skladu z nacionalno zakonodajo in zakonodajo EU ter, če je ustrezno, kolektivnimi pogodbami, in da delavcem ne bodo zaračunavale pretiranih ali nezakonitih pristojbin. Te agencije bi morale delavce v pisni obliki (lahko tudi elektronsko) obvestiti o podjetju uporabnika, obdobju zaposlitve, načelih glede prejemkov – vključno s popolnim izračunom in morebitnimi avtomatičnimi odbitki, na primer za najemnino ali stroške nastanitve ali potrebno zaščitno opremo –, delovnih razmerah – vključno s pravicami in obveznostmi strank v primeru prenehanja dela –, posebnih svetovalnih storitvah, ki jih zagotavljajo socialni partnerji ali javne službe za zaposlovanje, predpisi in pravicami na področju socialne varnosti – vključno z zdravstvenim zavarovanjem –, potovanju in nastanitvi ter ureditvi prehrane. Informacije bi bilo treba delavcem zagotoviti pred odhodom, ne glede na trajanje pogodbe, in v njihovem jeziku oziroma jeziku, ki ga razumejo, ter bi morale biti jasne in pregledne;
31. OCENIJO IN OBRAVNAVAJO specifičen položaj sezonskih in drugih mobilnih delavcev v primeru ukrepov, povezanih s pandemijo, kot so omejitve gibanja ali zaprtje mej, med drugim tudi možnost, da jim ne bi po nepotrebnem omejevali gibanja pri vračanju domov in v državo gostiteljico z namenom, da začnejo opravljati ali nadaljujejo delo;

32. PREUČIJO, ali so sezonski in drugi mobilni delavci bolj odvisni od svojih delodajalcev kot drugi delavci; RAZMISLIJO o tem, kako bi lahko tako odvisnost odpravili, in UGOTOVIJO, ali lahko sezonski in drugi mobilni delavci med bivanjem v državi članici gostiteljici koristijo namestitvev, prevoz in prehrano, ki ustrezajo primernemu življenjskemu standardu (kot ga opredeljujeta nacionalna zakonodaja in praksa) ter izpolnjujejo splošne zdravstvene in varnostne standarde – tudi v kriznih razmerah –, ki so veljavi v zadevni državi članici, ter katerih stroški niso pretirani glede na kakovost storitve in neto plačila delavcev;
33. OKREPIJO sodelovanje in izmenjavo najboljših praks med upravami, po potrebi tudi prek organov za spodbujanje enakega obravnavanja, ter ZAGOTOVIJO POMOČ delavcem v Uniji in njihovim družinskim članom v skladu z veljavno zakonodajo EU (npr. Direktivo 214/54/EU), pa tudi delavcem iz tretjih držav, ki imajo pravico do enake obravnave v skladu z zadevnimi direktivami (npr. direktivo o enotnem dovoljenju (Direktiva 211/98/EU) ali direktivo o sezonskih delavcih (Direktiva 2014/36/EU));
34. OCENIJO, ali sedanji sistem inšpekcij zadostuje za uveljavljanje veljavne zakonodaje EU in nacionalne zakonodaje, ter po potrebi DOLOČIJO cilje za okrepitev teh inšpekcij;
35. po potrebi PREUČIJO, ali njihova zakonodaja o socialni varnosti ustrezno pokriva sezonsko delo;
36. po potrebi ZAGOTOVIJO možnosti za izpopolnjevanje in usposabljanje;
37. OCENIJO, ali bi bilo primerno ratificirati konvencijo MOD št. 184 o varnosti in zdravju v kmetijstvu;
38. SODELUJEJO s socialnimi partnerji, da bi zagotovili podporo delodajalcem ter sezonskim in drugim mobilnim delavcem, pa tudi njihovo zastopanje;

39. po potrebi SPODBUJAJO sklepanje kolektivnih pogodb za sezonske in druge mobilne delavce; in
40. po potrebi PODPIRAJO svetovalne storitve za sezonske in druge mobilne delavce, ki jih nudijo sindikati ali drugi deležniki, da bi dejavno spodbujali prosto gibanje delavcev in svobodo opravljanja storitev na socialno ustrezen in pošten način; PREUČIJO možnost zagotavljanja takih storitev na kraju samem;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB UPOŠTEVANJU NACIONALNIH OKOLIŠČIN, PA TUDI VLOGE IN AVTONOMIJE SOCIALNIH PARTNERJEV:

41. skupaj SODELUJEJO z vsemi ustreznimi deležniki, zlasti s socialnimi partnerji, prek razpoložljivih okvirov (npr. odborov, agencij, dejavnosti vzajemnega učenja), da bi ustrezno uporabljali in uveljavljali veljavno zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo;
42. PREUČIJO možnost izboljšanja zbiranja podatkov o sezonskih in drugih mobilnih delavcih v sinergiji z ustreznimi akterji na ravni EU in na nacionalni ravni;
43. RAZMISLIJO o morebitnih skupnih dejavnostih komuniciranja in ozaveščanja, s katerimi naj bi predvsem izboljšali obveščanje delavcev in delodajalcev ter jih bolje seznanili z njihovimi pravicami in obveznostmi, zlasti glede delovnih razmer ter zdravja in varnosti pri delu, v sodelovanju z ustreznimi akterji na ravni EU in na nacionalni ravni, med drugim z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu. RAZMISLIJO o tem, ali bi bilo mogoče pripraviti komunikacijsko kampanjo za predstavitev pozitivnega učinka in bistvene vloge sezonskih in mobilnih delavcev v EU pri delovanju enotnega trga;
44. PREUČIJO možnost poglobitve sodelovanja med Evropsko komisijo in nacionalnimi organi pri spodbujanju enakega obravnavanja in zagotavljanju podpore delavcem v Uniji in njihovim družinskim članom v skladu z Direktivo 2014/54/EU, na primer z dejavnostmi vzajemnega učenja in izmenjavo dobrih praks;

45. SI SKUPAJ PRIZADEVAJO preprečiti izplačevanje podstandardnih plač, druge izkoriščevalske prakse ter trgovino z ljudmi, kar zadeva sezonske in druge mobilne delavce, med drugim s krepitvijo upravnega sodelovanja in ozaveščanja o tveganjih in možnih nezakonitih praksah; in
46. se glede državljanov tretjih držav ZAVZEMAJO za to, da se, če je to ustrezno, v partnerstva in druge ustrezne sporazume s tretjimi državami vključijo določbe o prepovedi nepoštenih praks zaposlovanja, tudi nepoštenih pristojbin za zaposlovanje, ki jih delavcem nalagajo zasebne agencije za zaposlovanje in/ali agencije za migracije v njihovih matičnih državah;

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, naj:

47. z državami članicami in drugimi ustreznimi deležniki SODELUJE pri vprašanjih, povezanih s sezonskimi in drugimi mobilnimi delavci, ter pri tem uporablja obstoječa orodja na ravni EU;
48. SODELUJE s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu glede vprašanj, povezanih z zdravjem in varnostjo sezonskih in drugih mobilnih delavcev;
49. OCENI, ali je mogoče v okviru obstoječih programov zagotoviti financiranje EU za specializirane svetovalne storitve, ki jih sezonskim in drugim mobilnim delavcem nudijo sindikati ali drugi deležniki, da bi dejavno spodbujali prosto gibanje delavcev na socialno ustrezne in pravičen način;
50. RAZMISLI o ukrepih v zvezi z zdravjem in varnostjo delavcev, tudi sezonskih in drugih mobilnih delavcev, pri delu v kontekstu prihodnjega strateškega okvira EU za varnost in zdravje pri delu;
51. PRESODI, na katerih področjih bi bilo treba okrepiti zaščito sezonskih delavcev in oblikovati politična priporočila; in
52. IZVEDE študijo, v okviru katere naj zbere podatke o sezonskem delu v EU in ugotovi, kateri so glavni izzivi, s katerimi se soočamo, po možnosti tudi med pandemijo COVID-19, pri čemer naj bodo podatki posameznikov razčlenjeni po spolu, saj bo to olajšalo analizo izvedenih ukrepov;

POZIVA EVROPSKI ORGAN ZA DELO, NAJ ŠE NAPREJ:

53. PODPIRA države članice, zlasti pri dejavnostih na področju obveščanja in koordinacije skupnih in usklajenih delovnih inšpekcij. Te dejavnosti bi lahko vključevale obveščanje delavcev in delodajalcev s strani pristojnih organov ter kampanje ozaveščanja in skupne ali usklajene delovne inšpekcije, namenjene zlasti sektorjem, v kateri se delo pogosteje opravlja sezonsko;
54. SODELUJE z evropsko platformo za okrepitev sodelovanja pri ukrepanju proti neprijavljenemu delu (do njene popolne vključitve v Evropski organ za delo leta 2021) pri dejavnostih, namenjenih sezonskim in drugim mobilnim delavcem, vključno s spodbujanjem boljše seznanjenosti delavcev in delodajalcev s pravicami in obveznostmi, da bi spodbudili prehod z neprijavljenega na prijavljeno delo;
55. SODELUJE s partnerji iz evropskih služb za zaposlovanje (EURES) v državah članicah (do popolne vključitve mreže EURES v Evropski organ za delo leta 2021), da bi razvili specifične dejavnosti in gradiva v zvezi s sezonskimi in drugimi mobilnimi delavci; POZOVE Evropski koordinacijski urad za mrežo EURES, naj na portalu EURES objavi več specifičnih informacij o sezonskih delavcih in njihovih pravicah; in
56. v okviru Uredbe (EU) 2019/1149 sodeluje z Upravno komisijo za koordinacijo sistemov socialne varnosti, da bi dosegli sinergije med področjem mobilnosti delovne sile in koordinacijo sistemov socialne varnosti;

POZIVA EVROPSKO AGENCIJO ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU, NAJ ŠE NAPREJ:

57. SODELUJE z Odborom višjih inšpektorjev za delo (SLIC) in drugimi ustreznimi deležniki, da bi tudi v prihodnje zagotavljali smernice in gradivo, vključno z raziskavami, orodji za oceno tveganja pri delu in kampanjami na področju zdravja in varnosti sezonskih in drugih mobilnih delavcev pri delu.